

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра початкової і спеціальної освіти

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до підготовки і захисту курсових робіт зі спеціальної освіти здобувачами
вищої освіти спеціальності 016.01 Спеціальна освіта (Логопедія)

Запоріжжя, 2024

Методичні рекомендації до підготовки і захисту курсових робіт зі спеціальної освіти здобувачами вищої освіти спеціальності 016.01 Спеціальна освіта (Логопедія) / Шевченко Ю.М., Кондратенко В.О. Запоріжжя: МДПУ, 2024. 36 с.

Методичні рекомендації розроблені з метою надання практичної допомоги в написанні, оформленні і захисту, визначенні структури, виконанні та захисту курсових робіт зі спеціальної освіти здобувачами вищої освіти денної і заочної форм навчання спеціальності 016.01 Спеціальна освіта (Логопедія).

Рецензенти: С.М. Лупінович – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувачка кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

С.В. Кара – кандидат педагогічних наук, доцент, кафедри початкової освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету соціально-педагогічної та мистецької освіти протоколом № 1 від 09.09.2024.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	7
РОЗДІЛ 2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	9
Вибір теми курсової роботи	9
Складання плану курсової роботи	10
Підбір та вивчення літературних джерел	11
Написання та оформлення курсової роботи	14
Захист курсової роботи...	15
РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ	18
Вступна частина курсової роботи: титульний аркуш, зміст, вступ	18
Основна частина дослідження: розділи, підрозділи, висновки	22
Список використаних джерел, посилання на джерела, додатки	25
РОЗДІЛ 4. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО КУРСОВОЮ РОБОТОЮ	29
Термін виконання та здачі курсової роботи...	29
Оцінювання, зберігання та списання курсових робіт	30
ДОДАТКИ	31

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблено для надання допомоги здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 016.01 Спеціальна освіта (Логопедія) у виконанні курсових робіт. Рекомендації покликані сформулювати у здобувачів навички самостійної роботи, результати якої свідчать про досягнення певного рівня і містять елементи наукового дослідження.

Метою виконання роботи є закріплення, поглиблення та узагальнення загальних та спеціальних компетентностей, отриманих здобувачем вищої освіти у галузі 01 Освіта/Педагогіка; аналізу, синтезу, порівняння, систематизації та узагальнення навчального матеріалу; формування науково-дослідницьких умінь у процесі самостійної роботи над конкретною темою (проблемою).

У рекомендаціях висвітлено методичні підходи до виконання курсових робіт. Змістова суть кожної конкретної роботи визначається науковим керівником. Здобувачам необхідно точно дотримуватися встановлених нормативів до оформлення курсових робіт під час подання своїх досліджень.

Курсові роботи оцінюються як проміжні підсумки знань з обов'язкових освітніх компонентів. Вони сприяють формуванню комплексного підходу до опанування спеціальності та розвивають навички, необхідні для подальшого навчання і професійної діяльності.

У процесі написання курсової роботи здобувачі оволодівають навичками самостійної роботи з науковою та методичною літературою, критичного осмислення джерел і синтезу інформації; виявлення та аналізу мовленнєвих порушень, зокрема оцінки їхньої природи, ступеня та причин, розробки індивідуальних планів корекційно-розвиткової роботи, враховуючи вікові, індивідуальні та соціальні особливості дітей із мовленнєвими порушеннями; застосування сучасних методик і технологій логопедичної діагностики та корекції, заснованих на актуальних наукових підходах; проведення наукових

досліджень у сфері логопедії, зокрема постановки гіпотез, вибору адекватних методів і аналізу отриманих результатів; інтеграції міждисциплінарних знань, зокрема з психології, педагогіки та медицини, для побудови ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами; розробки логопедичних матеріалів та інструментів, таких як ігрові завдання, програми розвитку мовлення або спеціальні тренажери; презентації та захисту отриманих результатів, зокрема під час курсового захисту.

Згідно навчального плану, здобувачі пишуть курсові роботи з фахових дисциплін на третьому курсі з метою навчання прийомам дослідницької діяльності в галузі основних дисциплін, вивчення певних питань і отримання висновків науково-теоретичного та практичного характеру.

Під час підготовки методичних рекомендацій керувалися Положенням про курсові роботи(<http://surl.li/dxualh>)

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування освітнім компонентом:

Загальні (ЗК):

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) (СК):

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб із особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу

з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб з особливими освітніми потребами

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку

Результати навчання (РН):

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН7. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорнорухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

РН15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та

спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

РН17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

РН21. Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної доброчесності на рівні, необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки серед здобувачів освіти та вміти застосовувати їх в професійній діяльності.

РОЗДІЛ 1. МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота – це вид самостійної аналітичної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконується здобувачем вищої освіти (далі – ЗВО) впродовж встановленого терміну в одному семестрі відповідно до результатів навчання, на основі набутих із цього та суміжних освітніх компонентів загальних та фахових компетентностей, зазначених в освітній програмі. Курсова робота є обов’язковою частиною навчального плану. Курсова робота, яка виділяється окремою позицією в навчальному плані (3 кредити), враховується в число освітніх компонентів на навчальний рік.

Курсова робота виконується шляхом виконання дослідницького проекту, метою якого є формування у студентів III (I СТН) курсу проектного типу мислення та системних знань про сутність й особливості підготовки дослідницького проекту та презентації результатів своїх досліджень.

Основна мета виконання курсової роботи полягає у:

- закріпленні та поглибленні засвоєння матеріалу курсу в цілому і його окремих проблем зокрема;
- набутті первинних навичок самостійного дослідження педагогічних, психологічних явищ і процесів;
- формуванні вмінь критично аналізувати використані літературні джерела;
- практичному застосуванні методів збору, обробки й аналізу фактичного матеріалу;
- розвитку вміння логічно і послідовно обґрунтовувати висновки, що висувуються.

Завдання курсової роботи:

- поглибити й розширити теоретичні знання здобувачів, практичні вміння та навички відповідно до змісту педагогічних дисциплін;
- познайомити майбутніх фахівців із методологічними засадами та

методами науково-педагогічного дослідження;

- формувати вміння та навички дослідницької роботи;
- розвивати критичне мислення, креативні здібності здобувачів;
- дотримуватися вимог до оформлення письмових робіт, бібліографії тощо.

РОЗДІЛ 2. ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Термін виконання курсових робіт доводиться до відома ЗВО на початку семестру.

Виконання курсової роботи передбачає наступні етапи:

1. Вибір теми курсової роботи.
2. Складання плану роботи.
3. Пошук, відбір та аналіз психолого-педагогічної, науково-методичної літератури з обраної теми.
4. Написання та оформлення курсової роботи відповідно до вимог.
5. Публічний захист курсової роботи.

Вибір теми курсової роботи

Тематика курсових робіт розробляється щорічно та затверджується рішенням кафедри, де викладаються ті освітні компоненти, за якими передбачено зазначений вид роботи. Тематика курсових робіт повинна бути актуальною й корелювати із практичними потребами конкретної спеціальності. ЗВО надається право обрати тему курсової роботи із затвердженого переліку. ЗВО має право запропонувати власну тему, якщо вона знаходиться в предметному полі спеціальності і відповідних освітніх компонентів. Закріплення за ЗВО теми курсової роботи затверджують протоколом кафедри.

До визначення з темою курсової роботи, здобувачам вищої освіти необхідно врахувати відповідність її спрямованості своїм науковим і практичним інтересам, розробкам, що вже мають, можливостям збирання первинної інформації тощо.

Вибираючи певну тему, студентам слід врахувати практичне значення питання, що вивчається, його актуальність та своєчасність вивчення, очікуваний ступінь корисності щодо рекомендацій, які будуть опрацьовані за

результатами дослідження. При цьому, вибираючи тему, необхідно враховувати наявність та можливість одержання даних, матеріалів для обґрунтування питання. Не варто брати теми, до яких немає вихідних даних, матеріалів. Тема повинна бути не дуже широкою, щоб була можливість розглянути її більш-менш повно, але водночас вона повинна бути важливою й актуальною.

Матеріали для виконання дослідження повинні бути доступними в бібліотеці ЗВО та в інших бібліотеках (міста, області та через доступ в мережі Інтернет). Студент може обрати кілька тем, а після ознайомлення з бібліографічним каталогом та мережею Інтернет остаточно зупинитися на якійсь одній.

Керівництво курсовими роботами здійснюється науково-педагогічними працівниками кафедри початкової і спеціальної освіти.

Обов'язки керівника курсової роботи:

Керівник курсової роботи консультує ЗВО з питань вибору теми курсової роботи, розробки її плану, добору літератури, написання та оформлення дослідження, підготовки роботи до захисту; контролює за дотриманням ЗВО графіка підготовки курсової роботи; оцінює якість курсової роботи та дотримання ЗВО академічної доброчесності при написанні роботи; інформує кафедру про хід виконання курсової роботи і випадки недотримання графіка виконання роботи; бере участь в обговоренні на кафедрі питань щодо виконання ЗВО індивідуальних завдань та результатів їх захисту.

Виконана курсова робота подається на кафедру за два тижні до захисту. З метою експертизи результатів академічної діяльності учасників освітнього процесу Університету на предмет дотримання академічної доброчесності та відповідності вимогам чинного законодавства України про захист авторських і суміжних прав, 100% курсових робіт підлягають перевірці для виявлення збігів/ідентичності/схожості за допомогою онлайн-сервісів відкритого доступу або програмних засобів перевірки. Попередня перевірка на

унікальність тексту курсової роботи є відповідальністю ЗВО та наукового керівника. Строки перевірки призначаються відповідальною особою, що має повноваження й опікується питаннями моніторингу і протидії академічної недоброчесності на кафедрі, але не пізніше ніж за 4 тижні до захисту, і затверджується рішенням кафедри з фіксацією у протоколі.

Рішення щодо найменування онлайн-сервісів або програмних засобів перевірки, за допомогою яких буде здійснюватися перевірка курсових робіт на виявлення збігів/ідентичності/схожості, обирається кафедрою із рекомендованих комісією з питань академічної доброчесності та запобігання плагіату в освітній діяльності МДПУ імені Богдана Хмельницького та ухвалюється на засіданні кафедри. Рішення фіксується у протоколі засідання кафедри. Результат перевірки курсових робіт у вигляді звіту, який видає онлайн-сервіси або програмні засоби перевірки, передається відповідальній особі, що має повноваження й опікується питаннями моніторингу і протидії академічної недоброчесності на кафедрі. Цей звіт є обов'язковим для попереднього захисту і додається до матеріалів курсової роботи. Рекомендовані показники оригінальності для звіту повинні відповідати критеріям, зазначеним у чинному Положенні про запобігання академічного плагіату в освітній діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького: – більше 70% – робота оригінальна та рекомендується до захисту і оприлюднення; – від 60-70% – робота задовольняє вимогам, але необхідно перевірити відповідність посилань та запозичень; – 50-60% – робота рекомендується до захисту і оприлюднення після необхідних доопрацювань; – менше 50% – робота не рекомендується до захисту і оприлюднення та потребує суттєвої переробки. Результати перевірки курсових робіт, розглядаються на засіданні кафедри. На цьому ж засіданні кафедри призначаються експертні групи для розгляду результатів перевірки засобами програмного забезпечення та фактичного змісту курсової роботи. Експертна група аналізує звіти, отримані у результаті використання певних

онлайн-сервісів або програмного забезпечення та визначає наявність/відсутність плагіату (прийняття рішення щодо наявності/відсутності плагіату у тексті не може базуватися виключно на даних звіту, сформованого онлайн-сервісом або програмним забезпеченням) і готує свій висновок щодо наявності/відсутності порушень академічної доброчесності у курсовій роботі та оголошує його під час захисту курсової роботи. В протокол засідання кафедри, у якому відображається результати захисту курсової роботи, обов'язково додається висновок щодо наявності/відсутності порушень академічної доброчесності.

Складання плану курсової роботи

План курсової роботи складається здобувачем самостійно на основі ознайомлення з літературними джерелами щодо обраної теми. План містить такі складові:

- вступ;
- 2-3 ключових, взаємопов'язаних, розміщених у логічній послідовності розділи, в яких має бути розкрита тема;
- висновки.

Самостійно складений здобувачем план обговорюється з науковим керівником, який його коригує (якщо у цьому є необхідність) та затверджує.

Важливо, щоб складові частини курсової роботи були взаємопов'язані між собою. Так, визначені у вступі *завдання* становлять зміст основної частини роботи, а у висновках теж знаходять своє відображення.

Остаточний відкоригований план курсової роботи відображається в змісті, де перераховуються заголовки всіх структурних частин роботи та вказуються сторінки, на яких вони починаються (зразок оформлення змісту курсової роботи подано в Додатку 2).

Потрібно знати, що кожний розділ курсової роботи висвітлює

самостійне питання, а підрозділ – певну окрему частину цього питання. Під час складання змісту не потрібно вживати питальних речень у розділах і підрозділах. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотно сформульованими, пов'язаними з назвою курсової, але не повторювати її.

План курсової роботи повинен відповідати таким вимогам:

1. назви розділів мають відповідати темі дослідження та відобразити логічний хід дослідження;
2. кожен розділ має включати не менш як два підрозділи;
3. назви й зміст окремих розділів та підрозділів не повинні містити однакову інформацію;
4. жоден із пунктів плану не може повторювати тему курсової роботи;
5. назви розділів та підрозділів повинні складатися з одного речення;
6. обсяг кожного розділу має бути приблизно однаковий.

Підбір та вивчення літературних джерел

Після обраної теми курсової роботи здобувач повинен визначитися з літературним матеріалом. На стадії самостійного добору літератури студент складає бібліографію, у чому йому своїми рекомендаціями надає допомогу науковий керівник. Значно прискорить процес добору літератури використання алфавітних та систематичних каталогів літератури, реферативних журналів, бібліографічних довідників та інших джерел інформації, що є у бібліотеці.

Поглиблене вивчення підібраної літератури доцільно починати з розгляду найновіших публікацій, оскільки в них висвітлюються останні досягнення в галузі педагогіки та методик початкового навчання. Решту літератури вивчають у порядку, зворотному до хронологічного (більш хронологічно віддалені джерела).

Слід переглянути всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою дослідження. Стан вивченості теми найдоцільніше почати з інформаційних видань, мета яких – надати оперативну інформацію про публікації, стисло передати їх зміст.

Першоджерелами матеріалу для курсової роботи може бути навчальна література, монографії, офіційні державні документи (закони, накази, постанови керівних органів), документація.

Використовувати необхідно лише чинну нормативно-правову базу, з останніми змінами та доповненнями. Посилання на застарілий матеріал є суттєвим недоліком курсової роботи. Нормативно-правові акти (наприклад, Держстандарт початкової освіти 2011 р.), що втратили чинність, можна використовувати лише для порівняльного аналізу досліджуваної проблеми.

Під час пошуків першоджерел необхідно зрозуміти стан вивченості обраної теми сучасною наукою, щоб максимально точно визначити напрями та основні розділи свого дослідження.

Користуючись систематичними та абетковими каталогами у бібліотеці, студент складає список літературних джерел з теми курсової роботи, який включає роботи провідних фахівців – підручники, навчальні посібники, монографії, статті, довідники.

Текст роботи не рекомендується «заполоняти» цитатами, якщо вони й наводяться, то повинні бути добре перевірені за першоджерелами і невеличкими за розміром. При використанні цитат потрібно обов'язково вказувати на автора чи на джерело, з якого їх узято. У наукових роботах найбільш поширеним видом цитування є непряме або парафраз – переказ цитати своїми словами з обов'язковим посиланням на джерело цитування. При викладі інформації своїми словами не допускається викривлення первинного змісту тексту. Без посилання на джерело або при дослівному списуванні без лапок текст є *плагіатом* (відповідно до статей 6, 16, 32, 69 Закону України «Про вищу освіту», «Про авторське право й суміжні права»).

Одна з основних вимог до будь-якого роду робіт (курскових, кваліфікаційних), – її виклад без помилок, гарне й чітке оформлення тексту.

Загальні правила роботи з науковими джерелами:

- наукова література з будь-якої теми курсової роботи є. Її треба сумлінно й наполегливо шукати, іноді для цього потрібно прикласти чимало зусиль;

- матеріали, відібрані для подальшої роботи, опрацьовуються з урахуванням критичного ставлення до прочитаного, акцентування уваги на різні думки та протиріччя;

- особливу увагу слід звернути на дотримання правил оформлення списку використаних джерел (Додаток 3).

Підбираючи літературу для дослідження, варто переглянути останні номери таких українських педагогічних видань: «Особлива дитина: навчання і виховання» (<http://surl.li/wnnzpc>), «Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови» (<https://spp.org.ua/index.php/journal>), «Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія» (<http://surl.li/htjugm>), «Journal of Special Education (SAGE Publications)» (<http://surl.li/oqzjbs>), «International Journal of Inclusive Education (Taylor & Francis)» (<http://surl.li/owmfmfx>), «European Journal of Special Needs Education» (Taylor & Francis) (<http://surl.li/hqmebq>), «Journal of Autism and Developmental Disorders» (Springer) (<http://surl.li/inepxv>), «International Journal of Disability, Development and Education» (<http://surl.li/yifddl>), «Remedial and Special Education» (RASE) (<http://surl.li/tnkesw>) тощо.

Перелік науково-педагогічної періодики розміщено на сайті:

<http://surl.li/jwepzh>

Вагому допомогу в дослідженні визначеної проблеми може надати мережа Інтернет, ресурси відповідних пошукових систем, наприклад, Google, Rambler, Yahoo та ін. З-поміж українських інформаційно-пошукових систем найбільш відомі – InfoRes (<http://el.visti.net>) і META (<http://meta-ukraine.com>).

Реферативну інформацію про наукові видання, каталоги книг та статей, повнотекстові наукові матеріали представлено на сайтах бібліотек:

- Національна бібліотека України ім. В.Вернадського – <http://surl.li/ufyuib>;
- Національна Парламентська бібліотека України – <http://surl.li/ovflul> ;
- Національна бібліотека України для дітей – <http://www.chl.kiev.ua>;
- Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського – <http://surl.li/ezsyuw>.

У курсовій роботі має бути використано 20-25 джерел.

У разі виявлення випадків плагіату робота не допускається до захисту.

Не запозичуйте готові курсові роботи з Інтернету:

1. якість таких робіт доволі сумнівна;
2. усі популярні в студентському середовищі інтернет-сайти з колекціями курсових робіт та рефератів дуже добре відомі викладачам, і визначити

«джерело походження» того чи того тексту або фрагмента тексту – це справа кількох хвилин;

3. механічне копіювання фрагментів різних джерел може призвести до неузгодженості термінології, наукових підходів щодо конкретної проблеми дослідження й навіть до подання в одній роботі протилежних наукових позицій;

4. ніхто не скасовував таку важливу рису людини, як самоповага. Не можна чого-небудь навчитися, якщо не спробувати щось зробити самостійно.

Написання та оформлення курсової роботи

Оформлення курсової роботи повинно відповідати вимогам Державного стандарту ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання по положенню МДПУ імені

Богдана Хмельницького «Положення про курсові роботи в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» <http://surl.li/dxualh>.

Структура та зміст курсової роботи

1. Курсова робота має чітко визначену структуру:

- титульний лист (Додаток 1);
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за необхідністю);
- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю);
- звіт, щодо перевірки курсової роботи на унікальність (наявність збігів/ідентичності/схожості).

2. З титульного листа починається нумерація сторінок, хоча номер сторінки на ньому не проставляється. Скорочення в назві Університету та назві роботи не допускаються.

3. Якщо в курсовій роботі вжито специфічну термінологію, а також використано понад п'ять умовних позначень (аббревіатур, символів, скорочень, які не є загальноприйнятими), то їх перелік може бути подано у вигляді окремого реєстру, який розміщують перед вступом. Перелік умовних скорочень необхідно друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа – їх детальне розшифрування.

4. У вступі обґрунтовується актуальність теми, що вивчається, її практична значущість; визначається об'єкт, предмет, мета і завдання дослідження; розглядаються методи, за допомогою яких воно проводилось; розкривається структура роботи, її основний зміст. Якщо ЗВО виступав за результатами дослідження на студентських наукових конференціях чи має

відповідні публікації, про це також слід зазначити у вступі.

5. Основна частина роботи складається з розділів, підрозділів.

Кожний розділ починається з нової сторінки та обов'язково повинен закінчуватися короткими висновками.

У першому розділі переважно обґрунтовують вибір теми роботи, наводять методи дослідження та їх порівняльні оцінки, розробляють загальну методику дослідження, розкривають методи розрахунків. Бажано закінчити цей розділ коротким резюме стосовно необхідності проводити дослідження у цій галузі.

У наступних розділах викладають результати власних досліджень. ЗВО повинен давати оцінку повноти розв'язання визначених завдань, оцінку достовірності одержаних результатів (характеристик, показників), їх порівняння з аналогічними дослідженнями українських та зарубіжних авторів.

Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній темою роботи.

6. Логічним завершенням курсової роботи є висновки. Головна їх мета – підбиття підсумків виконаної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням.

7. Список використаних джерел подається в алфавітному порядку; має складатися з 20-25 джерел, не менше 30% з яких видано за останні 10 років; оформлюється відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Треба дати посилання на стандарт ДСТУ 8302:2015 10 % використаних джерел мають бути закордонних авторів іноземною мовою. Використання джерел за видавництвом або мовою країни-агресора не дозволяється

8. Додатки мають містити допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи (таблиці, графіки, глосарії, методики, акти щодо впровадження тощо) і наводяться тільки у разі необхідності, якщо ця інформація не може бути поміщена безпосередньо у тексті роботи. Додатки

розміщують у порядку появи посилань у тексті.

9. Курсова робота виконується державною мовою.

Обсяг курсової роботи – 23-25 сторінок друкованого тексту. До зазначеного обсягу не входять сторінки зі списком використаних джерел та додатків. Усі сторінки структурних частин курсової роботи підлягають наскрізній нумерації (першою сторінкою, яка нумерується, є зміст).

В роботі дозволяється використовувати ілюстративні матеріали (діаграми, таблиці, графіки, фотографії, малюнки тощо) і подавати в кольоровому зображенні (звичайно такі матеріали виносяться в додаток).

Текст роботи друкується на комп'ютері українською мовою (за винятком списку використаних джерел, де опис виконується мовою видання), шрифт Times New Roman текстового редактора Word розміром 14 pt з абзацним відступом 1,25 см (зображення шрифту звичне, вирівнювання по ширині рядка, розстановка перенесень неприпустима), міжрядковий інтервал – 1,5.

Параметри сторінки:

ліве поле – 30 мм,

праве – 10 мм

верхнє – 20 мм,

нижнє – 20 мм.

Всі сторінки роботи повинні мати нумерацію арабськими цифрами. Номер сторінки ставиться в правому верхньому кутку. Нумерація сторінок наскрізна, першою сторінкою є титульний аркуш (номер на ньому не ставиться). Всі подальші сторінки нумеруються по порядку, у тому числі наявні малюнки і графіки, виконані на окремих сторінках. Не мають нумеруватися додатки.

Курсова робота – це підготовчий етап до написання кваліфікаційної роботи, тому велику увагу потрібно приділяти мові та стилю написання. Стиль письмової наукової роботи – безособовий монолог. Він передбачає виклад матеріалу від третьої особи, щоб зосередити увагу на змісті матеріалу, а не на суб'єкті (наприклад, «Відомий педагог В.Сухомлинський розглядав ...»).

Також доцільним є використання неозначено-особових речень (наприклад, «Учням пропонується заповнити свої ...» або «Протягом останніх років часто говориться про ...»). Не слід викладати думки від першої особи (наприклад, «На мою думку ...», «Я вважаю ...», «Я зробила такі висновки ...» тощо). Тут потрібний такий варіант: «На нашу думку», «Педагоги ЗЗСО №38 вважають ...», «Нами зроблено такі висновки ...».

Культура наукової мови повинна відзначатися точністю, лаконічністю, якістю, стислістю. Саме точність забезпечує текст курсової роботи науковою і практичною цінністю. Неправильно вибране слово, словосполучення або речення може спотворити його зміст або призвести до неоднозначного тлумачення. Якість викладу матеріалу полягає у дотриманні таких принципів дидактики як доступність і зрозумілість. А стислість у роботі досягається шляхом лаконічного викладу проблеми дослідження. Кожен термін, кожне словосполучення повинні коротко і точно передавати думку. Не потрібно перевантажувати текст складними граматичними одиницями, слідкувати, щоб в абзаці не було тавтологій. Можна використовувати різні кліше як засоби зв'язку між реченнями та абзацами («отже ...», «наведені дані свідчать про ...», «з вищевказаного можна зробити висновок ...», «таким чином» тощо). При згадуванні в роботі педагогів, психологів, методистів, відомих вчителів-новаторів ініціали пишуться перед прізвищем (наприклад, О. Савченко), а не після нього, як у списку використаних джерел (наприклад, Тализіна Н.Ф.).

РОЗДІЛ 3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Вступна частина курсової роботи: титульний аркуш, зміст, вступ

Титульний аркуш є першою сторінкою курсової роботи, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. Він містить основні відомості про автора та тему дослідження. Титульний аркуш оформляється за встановленою формою (Додаток 1).

На титульному аркушеві вказується назва міністерства, університету, факультету (інституту), кафедри, на якій вона виконувалась; тема роботи; прізвище, ім'я, по батькові здобувача, група, курс, форма навчання; прізвище, ініціали, вчене звання керівника; залишається місце для оцінювання роботи; внизу вказується місто і рік виконання дослідження.

У *змісті* відбивається структура роботи з вказівкою її частин. Зміст подають на початку курсової роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, вступу, висновків, списку використаних джерел та ін. (Додаток 2). Бажано коротко і чітко формулювати назви розділів, підрозділів. Назви розділів повинні відповідати завданням дослідження і формулюватися з урахуванням рекомендацій.

Назви структурних елементів змісту повинні точно відповідати їх назвам у тексті роботи.

Заголовки структурних частин роботи: **ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ**

друкують великими літерами напівжирним шрифтом симетрично до набору по центру рядка.

Вступ складається з таких структурних елементів:

1. Актуальність теми для науки, ступінь дослідженості теми в науковій літературі, для педпрактики.

2. Об'єкт дослідження.
3. Предмет дослідження.
4. Мета дослідження.
5. Завдання курсової роботи.
6. Методи наукового дослідження.
7. Структура роботи.

Вступ містить обґрунтування актуальності теми роботи в сучасних умовах розвитку системи освіти й виховання України, визначення основних проблем, альтернативних концепцій, невирішених питань діяльності Нової української школи та становлення педагога нової формації. При її висвітленні визначаються навчально-методичні та психолого-педагогічні проблеми, які підтверджують необхідність проведення даного дослідження. Для характеристики значущості проблеми відзначають її практичне значення. Доцільним є висвітлення актуальності обраної теми в контексті сучасних нормативних документів (Закон України «Про освіту»; Національна доктрина розвитку освіти в Україні, Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.) тощо). Коротко викладається зв'язок обраного напрямку досліджень з галузевими та державними планами та програмами. Висвітлення актуальності – це визначення сутності проблеми, тому воно не повинно бути багатослівним.

Актуальність та ступінь дослідженості проблеми розкривається шляхом короткого аналізу наукових доробок вітчизняних і зарубіжних учених із цього питання і внесли суттєвий вклад в її вирішення, а також порівняння існуючих розв'язків проблеми. Потрібно обґрунтувати тему курсової роботи з позицій розвитку педагогічної думки на різних етапах її становлення (як обрана проблема трактувалася раніше, які аспекти розглядалися, що вдалося вирішити, що залишилося поза увагою вчених, чому вибраний аспект є актуальним зараз). *Огляд літератури* з теми має відтворити ґрунтовне ознайомлення дослідника з науковою літературою, його вміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, виділяти істотне,

оцінювати раніше зроблене іншими дослідниками, визначати головне в сучасному стані вивчено теми. В цьому огляді окреслюються основні етапи розвитку наукової педагогічної думки за проблемою дослідження. Огляд літератури не повинен бути простим переліком опрацьованої літератури і переказом змісту. Стисло, критично висвітлюючи роботи дослідників, здобувач повинен назвати ті питання, що залишилися невирішеними і, отже, визначити своє місце у розв'язанні проблеми. Як правило в тексті вступу фіксуються тільки автори робіт, або йдеться лише про конкретні наукові проблеми. Ця частина вступу завершується висновком про ступінь висвітлення обраної теми.

Обов'язковим елементом вступу є визначення об'єкта і предмета дослідження. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

Об'єкт дослідження – це частина реальної дійсності, яка підлягає дослідженню, тобто процес, стан або явище, що відповідає проблемі й обране для вивчення. У якості об'єкта в педагогічних дослідженнях можуть слугувати процеси: освіти, навчання або виховання (і в цілому, і в різних напрямках), навчально-виховний процес, система тієї чи іншої діяльності, освітня діяльність учнів та педагогічна діяльність учителя, процес вивчення конкретного навчального предмета тощо. Визначаючи об'єкт, треба знайти відповідь на запитання: що розглядається?

Предмет дослідження – це частина об'єкта, на яку спрямовано основну увагу. Предмет міститься в межах об'єкта і конкретизує, що саме в об'єкті буде вивчатись. Разом з тим, предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про зміст розгляду об'єкта дослідження, про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Предметом дослідження можуть бути:

- зміст;
- форми педагогічного процесу;
- методи і умови, що виникають у ньому;
- ті чи інші технології;
- особливості діяльності дітей і педагога.

Далі потрібно сформулювати мету та завдання дослідження.

Мета відображає напрям дослідження і пов'язана з назвою теми курсової роботи, об'єктом і предметом. Вона переважно зводиться до підвищення ефективності процесів навчання, виховання, розвитку особистості.

Мета дослідження – це ідеальне, мислене передбачення кінцевого результату науково-дослідної роботи. Вона розкриває те, що автор хоче визначити при проведенні досліджень: установити залежності між чинниками; визначити зв'язки між явищами; розробити умови для усунення недоліків; розкрити можливості вдосконалення процесу; охарактеризувати обставини; простежити розвиток тощо. При формулюванні мети дослідження використовують такі терміни, як «визначити...», «виявити...», «установити...», «обґрунтувати новий підхід...», «аргументувати необхідність...» «довести...», «перевірити...», «розробити...» «конкретизувати положення про...», «уточнити порядок..» тощо.

Для досягнення мети необхідно поставити *завдання* дослідження, відповіді на них повинні бути відображені у висновках. Формулювання завдань необхідно робити якомога ретельніше, оскільки опис їхнього рішення повинен становити зміст розділів курсової роботи. Це важливо також і тому, що заголовки таких розділів відображають завдання проведеного дослідження.

Завдання дослідження – це те, що необхідно виконати для того, щоб досягнути мети (завдання конкретизують мету). Вони відображають основні

шляхи й етапи досягнення мети (тобто, завдання – це заплановані дії).

Найчастіше виділяють 3-4 завдання дослідження.

Конкретні завдання, які будуть вирішуватися відповідно до визначеної мети, зазначають у формі дієслів: «запропонувати...», «визначити...», «виявити...», «перевірити...», «виробити...», «відпрацювати...», «здійснити...», «поширити...», «проаналізувати...», «розкрити...», «вивчити...», «розробити...», «покращити...», «удосконалити...», «впровадити...», «дати рекомендації щодо...» та ін.

Методи наукового дослідження – це способи розв’язання завдань наукового дослідження. У курсовій роботі слід подати перелік використаних методів дослідження для досягнення поставленої в роботі мети.

Реалізації поставлених завдань має сприяти вибір теоретичних, емпіричних та методів математичної статистики:

- *теоретичні* (для вивчення документації, педагогічної, методичної та спеціальної літератури, навчальних програм, монографій, матеріалів конференцій і періодичних фахових видань із метою визначення стану розробленості та перспектив досліджуваної проблеми; зіставлення та порівняння різних поглядів учених на досліджувану проблему; узагальнення досвіду роботи вчителів початкових класів загальних закладів середньої освіти (району, області, регіону, країни, міжнародного) щодо використання ефективних прийомів і методів при формуванні відповідних навичок):

- індукція і дедукція, аналіз і синтез;
- порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація;
- систематизація та узагальнення, моделювання;
- емпіричні:
 - педагогічне спостереження за динамікою розвитку;
 - усне опитування: бесіда з учителями, інтерв’ю;
 - письмове опитування: анкетування, тестування, рейтинг;
- узагальнення незалежних характеристик, аналіз документів і

продуктів діяльності, узагальнення передового педагогічного досвіду;

- математичної статистики (статистичні):
- методи кількісного і якісного порівняння даних;
- комплексної статистичної обробки показників для достовірності

отриманих результатів.

Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Структура роботи – це перелік основних структурних елементів роботи із зазначенням загальної кількості сторінок, кількості найменувань у списку використаних джерел та додатків, загальної кількості сторінок у тексті роботи.

Остаточне редагування вступу має здійснюватись після написання курсової роботи повністю.

Обсяг вступу, зазвичай, складає 2-3 сторінки.

Основна частина дослідження: розділи, підрозділи, висновки

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи та підрозділи. Відстань між заголовком розділу (пишеться посередині рядка) та заголовком підрозділу дорівнює 1 інтервалу, відстань між заголовком підрозділу та текстом повинна дорівнювати теж 1 інтервалу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу (1,25 см, по всій ширині рядка). Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Кожну структурну частину курсової роботи (розділ) треба починати з нової сторінки, підрозділи з нової сторінки не починаються. Вони нумеруються і оформлюються в межах розділу (нумерація складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою), виділяючи їх назву жирним шрифтом і відділяючи підрозділ від тексту (зверху і знизу) відступом у 1 інтервал. Не допускається розміщення назв підрозділів

в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Розділи, підрозділи нумеруються арабськими цифрами. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку №.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

Теоретична та практична частини роботи мають бути приблизно однакові за обсягом. Основна частина курсової роботи повинна мати не описовий, а творчий, аналітичний характер. Важливо, щоб при її написанні була висвітлена позиція автора, його міркування щодо питань, які розглядаються, пропозиції щодо вдосконалення навчально-виховного процесу в школі тощо. У кінці кожного розділу формулюються узагальнення зі стислим викладом результатів.

Курсова робота містить два розділи.

Перший (теоретичний) розділ присвячується теоретичному висвітленню проблеми, яка досліджується. Назва розділу має відображати сутність проблеми. У ній розкривається:

- історія розвитку питання;
- уточнюються поняття та сутність об'єкта, що вивчається;
- надається оцінка ролі та значення обраного об'єкта дослідження;
- вказується місце предмета дослідження у структурі відповідної системи, елементом якої він є;
- класифікуються та уточнюються наукові поняття;
- визначається ступінь вивченості даної проблеми на основі огляду та критичного аналізу відповідної вітчизняної та зарубіжної літератури;
- подається короткий, критичний аналіз робіт попередників з вказівкою на ті питання, що залишилися невирішеними;

- аналізуються програми (підручники) з даного питання з обґрунтуванням наявних в них переваг, недоліків та необхідності їх вдосконалення, дається аналіз практики застосування даної системи чи методу на прикладі конкретних освітніх закладів, висуваються пропозиції (власні висновки) щодо форм і шляхів такого вдосконалення з урахуванням позитивного досвіду педагогів інших регіонів чи країн.

Розділ розробляється на засадах вивчення спеціальної літератури, нормативно-законодавчої документації та офіційної статистичної інформації. Огляд джерел інформації для першого (теоретичного) розділу курсової роботи включає такі види:

- законодавчі і нормативні акти;
- підручники та навчальні посібники;
- монографії і наукові статті;
- науково-публіцистичні статті в друкованих засобах масової інформації.

Роботу над літературними джерелами необхідно починати з інформаційного пошуку. Список рекомендованих джерел здобувачі готують самостійно або разом з науковим керівником.

Теоретичні дослідження доцільно обґрунтувати шляхом узагальнення світового та вітчизняного досвіду, залучення результатів наукових досягнень провідних учених тощо. За кожним з питань слід викласти думки різних авторів, дати їх порівняльний аналіз, виявити можливі протиріччя та сформулювати шляхи їх розв'язання і власну думку автора. Бажано ілюструвати текст графічним матеріалом – схемами, графіками, алгоритмами, таблицями, діаграмами тощо.

Важливою частиною першого розділу може бути аналіз розробки аналогічних проблем у теорії й практиці зарубіжної педагогіки. Значно підвищує рівень роботи спирання на досвід етнопедagogіки, використання матеріалу народної педагогіки в аналізі сучасних проблем освіти й виховання.

Орієнтовний обсяг першого розділу – 10-12 сторінок друкованого

тексту.

Другий розділ – аналітичний, практичний. Доцільним може бути опис психолого-педагогічних методик, що дозволяють діагностувати досліджуване явище або процес. У цьому розділі основної частини подається:

- аналіз практичного стану досліджуваної проблеми з даного питання на прикладі конкретних освітніх закладів, власні висновки про наявність невирішених практичних проблем, шляхи їх вирішення;
- аналіз і оцінка конкретної сфери діяльності об'єкта дослідження;
- результати власних досліджень, обґрунтовані позиції автора роботи, спрямовані на досягнення мети, поставленої у вступі, з вказівкою того нового, що автор вносить у розробку проблеми.

Орієнтовний обсяг другого розділу – до 12 сторінок друкованого тексту. Основна частина повинна відповідати таким вимогам:

- в ній розкривається зміст теми дослідження;
- у кожному розділі повинна бути завершеність змісту;
- думки мають бути пов'язані між собою логічно, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї;
- кожний висновок повинен логічно підкріпляти попередній, один доказ впливати з іншого, інакше текст втратить свою єдність;
- до кожного розділу роботи необхідно зробити невеличке узагальнення, висновок. А після закінчення роботи – формулюються загальні висновки до всієї роботи в цілому.

Висновки (обсяг до 2 сторінок) є завершальною частиною курсової роботи і повинні впливати з проведеного дослідження, мати безпосередній зв'язок з його результатами. Тут підводяться підсумки щодо всіх висвітлених у курсовій роботі питань. Вони мають відповідати меті та завданням дослідження, визначеним у вступі. У висновках викладають наукові і практичні результати, отримані в роботі, що повинні містити формулювання розв'язаної проблеми (завдання), обґрунтування шляху вирішення наукової

проблеми, значення отриманих результатів для науки і практики. Це синтезоване узагальнення всієї роботи з критичним аналізом, свіжими, перспективними думками, рекомендаціями тощо.

Найзручніше формулювати висновки відповідно до поставлених завдань. Кожен висновок рекомендується оформити окремим абзацом. У першому пункті висновків доцільно дати оцінку стану вивчення проблеми дослідження, далі – викласти результати дослідження, що ґрунтуються на висновках до кожного розділу курсової роботи.

Найбільш прийнятні для опису результатів слова: «класифіковано...», «конкретизовано...», «допрацьовано...», «уточнено...», «визначено...», «встановлено...», «обґрунтовано (аргументовано)...» тощо, а для вказівки міри новизни – «вперше», «отримало подальший розвиток...», «удосконалено...». При описі отриманих результатів слід уникати таких формулювань: «був проведений аналіз...», «вивчено...», «зроблений порівняльний аналіз...». Далі формулюють висновки і рекомендації відносно наукового і практичного значення отриманих результатів. Завершується висновок вказівкою на перспективи подальших розробок досліджуваної теми.

Список використаних джерел, посилання на джерела, додатки

Список використаних джерел є обов'язковою складовою частиною курсової роботи. Список показує не тільки ступінь вивчення досліджуваної теми, але й глибину авторської роботи над темою. Даний список у курсовій роботі є переліком усіх документів, монографій, книг, статей та інших публікацій (до 25 використаних джерел при розробці теми, не менше 30% з яких видано за останні 5 років). Загальна кількість опрацьованих джерел має бути не більше 30. Вимоги до оформлення списку використаних джерел представлено в Додатку 3.

Найбільш поширеним способом групування списку використаних

джерел у курсових роботах – це розташування їх за алфавітом (в алфавітному порядку прізвищ перших авторів заголовків). Усі використані джерела розміщуються з наскрізною нумерацією за зведеним українським алфавітом. Іншомовні джерела у списку не перекладаються, а подаються тією мовою, якою вони вийшли.

При оформленні списку літератури, крім автора та назви книги, слід вказувати місце видання, назву видавництва, рік видання, загальну кількість сторінок або конкретні сторінки, звідки запозичені фрагменти тексту-оригіналу. Дозволяється використовувати у роботі посилання на Інтернет-джерела (наукові статті, онлайн презентації, відеоролики Youtube тощо) з обов'язковим зазначенням цих матеріалів у списку використаних джерел згідно вимог. При оформленні списку джерел слід дотримуватися нормативних вимог до оформлення бібліографії.

При написанні курсової роботи автор повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в тексті. Посилатися слід на останні видання публікацій (не старші 5 років). Посилання 20-90-их років ХХ ст. можуть використовуватися тільки в працях відомих науковців, педагогів, психологів, методистів минулого століття. Бібліографічне посилання призначено для ідентифікування, загальної характеристики та пошуку документа. За місцем розташування в документі розрізняють внутрішньо-текстове, підрядкове, позатекстове бібліографічне посилання.

Таблиця 3.1

<p>внутрішньо-текстове</p>	<ul style="list-style-type: none"> •застосовують, якщо значну частину відомостей про об'єкт посилання внесено дотексту документа; •використовують для зручнішого читання тексту, кращого його сприйняття та заощадження місця у невеликих за обсягом документах; •розміщують безпосередньо в тексті документа; •подають у круглих дужках. 	<p>Приклади: Байбара Т.М. Компетентнісний підхід в початковій освіті: теоретичні засади. Початкова школа. 2016. №8. С. 46-50. (Бібліотечна планета. 2016. № 2. С. 36-37).</p>
----------------------------	---	---

<p>ідрядков е</p>	<ul style="list-style-type: none"> •використовують за умов, якщо всередині тексту документа його розмістити неможливо або небажано, щоб не переобтяжувати текст та не ускладнювати його читання; •розміщують як примітку в нижній частині сторінки (полоси набору), відмежовуючи від основного тексту горизонтальною рисою; •пов'язують із текстом документа за допомогою знаків виноски, які подають на верхній лінії шрифту після відповідного фрагмента в тексті (наприклад: Текст ²⁹) та перед підрядковим посиланням (наприклад: ²⁹ Посилання). 	<p>² Байнякшина О.Є. Метод проектів як засіб ефективного та якісного навчання молодших школярів. Початкове навчання та виховання. 2017. №30. С.23-30.</p> <p>⁵ Даніліна І.В. Навчальні проекти в початковій школі. 1 клас. Харків: Вид. група «Основа», 2016. С.24-26.</p> <p>¹² Україна в цифрах. Київ, 2016. С. 185-191.</p>
<p>озатекст ове</p>	<ul style="list-style-type: none"> •використовують переважно у наукових виданнях у разі багаторазових посилань на одні й ті самі документи за браком місця для підрядкових посилань; •нумерують у межах усього документа, застосовуючи наскрізне нумерування (арабськими цифрами); •наводять як перелік бібліографічних записів і розміщують наприкінці основного тексту; •текст документа необхідно пов'язувати знаками виноски з бібліографічним списком використаної літератури (у квадратних дужках у тексті та без дужок перед позатекстовим посиланням) 	<p>Приклад у тексті: ... про що зазначено у Законі України «Про видавничу справу» [4, с. 12]. У позатекстовому посиланні: 4. Про видавничу справу: Закон України за станом на 20 берез. 2014 р. Верховна Рада України. Київ: Парлам. вид-во, 2014. 22 с.</p>

Додатки до курсової роботи (анкети й опитувальники, схеми, таблиці, графіки, діаграми, фрагменти уроків, фрагменти методичних розробок,

малюнки, креслення, словники, приклади творчих завдань, інші матеріали) розміщуються після списку літератури, але можуть бути представлені й у вигляді окремих альбомів, зошитів, папок. Кожен додаток слід починати з нової сторінки. Слово «Додаток» пишеться у верхньому правому кутку сторінки, нумеруючи його великою літерою за алфавітом (А, Б, В).

Слід пам'ятати, що для системи буквеної рубрикації літери Г(г), Є(є), З(з), І(і), Ї(ї), Й(й), О(о), Ч(ч) та Ї(ї) не використовують.

Нижче посередині подається змістова назва додатку (заголовок). На всі додатки в тексті курсової роботи повинні бути посилання, воно позначається в круглих дужках, наприклад: (Додаток А). Обсяг, форма, характер додатків, їх доцільність у роботі погоджується з керівником. Але нагадуємо, що матеріал додатків має бути оформлений естетично з метою його подальшого використання у освітньому процесі.

Захист курсової роботи

Виконана курсова робота подається на кафедру за два тижня до захисту.

Захист курсової роботи проводиться перед комісією у складі трьох науково-педагогічних працівників кафедри, згідно з графіком, затвердженим директором навчально-наукового інституту/деканатом. На захисті може бути присутнім керівник роботи.

Курсова робота повинна бути захищена до початку заліково-екзаменаційної сесії.

Порядок захисту курсової роботи:

- доповідь автора (5-7 хвилин), у якій він знайомить слухачів із проведеним дослідженням, розкриває науковий апарат дослідження, стисло дає характеризує або подає його теоретичну та практичну частину, робить висновки; - відповідь автора на запитання членів комісії та присутніх на захисті ЗВО щодо досліджуваної проблеми; - оцінювання членами комісії

якості виконання, змісту та захисту курсової роботи ЗВО. 5.4. Якщо курсова робота є окремим освітнім компонентом у навчальному плані, то за результатами захисту роботи виставляється залік із диференційованою оцінкою. Оцінка в заліково-екзаменаційній відомості, заліковій книжці ЗВО виставляється керівником курсової роботи; члени комісії підписують відомість. Також керівник ставить оцінку та свій підпис на титульній сторінці курсової роботи, результати захисту засвідчують власними підписами члени комісії.

Курсова робота, яка входить до складу інтегрованого освітнього компоненту, оцінюється в 100 балів, а рейтинг ЗВО з освітнього компоненту визначається як середнє арифметичне оцінок за курсову роботу та екзамен. Оцінку курсової роботи керівник виставляє в академічний журнал у відповідну колонку.

ЗВО, який без поважної причини не подав курсову роботу в зазначений термін або не захистив її вважається таким, що має академічну заборгованість. За умови отримання незадовільної оцінки ЗВО за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або доопрацьовує попередню роботу впродовж терміну, визначеного директором навчально-наукового інституту/деканатом факультету. Захист курсової роботи після виправлення недоліків або за новою темою здійснюється в період ліквідації академічної заборгованості відповідно до графіка освітнього процесу.

Підсумки виконання курсових робіт обговорюються на засіданні кафедри початкової і спеціальної освіти.

Оцінювання курсової роботи здійснюється за такими критеріями:

<i>Критерій</i>	<i>Сума балів</i>
Оформлення курсової роботи відповідно до визначених вимог	1-5
Проведення в курсовій роботі аналізу літературних джерел за обраною темою дослідження	1-10

Повнота викладу теоретичного матеріалу	1-15
Ґрунтовність викладу практичної частини роботи	1-20
Ґрунтовність розроблених висновків та пропозицій в курсовій роботі	1-15
Логічність та обґрунтованість викладення змісту курсової роботи в доповіді ЗВО на захисті	1-15
Аргументація відповідей на поставлені запитання під час захисту курсової роботи	1-10
Разом	100

Курсова робота, яка входить до складу інтегрованої навчальної дисципліни, оцінюється в 100 балів, а рейтинг студента з навчальної дисципліни визначається як середнє арифметичне оцінок за курсову роботу та екзамен. Оцінку курсової роботи керівник виставляє в академічний журнал у відповідну колонку.

Після захисту курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного календарного року із дня захисту, потім списуються за актом та знищуються в установленому порядку.

Відповідальність за зберігання, знищення та списання курсових робіт покладається на завідувача кафедри.

Склад комісії для списання курсових робіт затверджується розпорядженням декана факультету. До складу комісії входять: завідувач кафедри, науково-педагогічний працівник, старший лаборант або лаборант відповідної кафедри.

Акт на списання курсових робіт зберігається на кафедрі протягом трьох календарних років після чого знищуються.

ДОДАТКИ

Додаток 1

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра початкової і спеціальної освіти

КУРСОВА РОБОТА

зі спеціальної освіти

на тему: **Методика розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення**

здобувача вищої освіти 3 (4) курсу
2313-сп групи
стаціонарного відділення
Спеціальність 016.01 Спеціальна
освіта (Логопедія)
Освітньо-професійна програма
Спеціальна освіта. Логопедія ПІБ
Керівник: професор, д-р.пед.наук
Шевченко Ю.М.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS

Члени комісії _____

м. Запоріжжя – 202_ рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3	
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ		
1.1. Порушення мовлення у дітей: причини та види.....	5	
1.2 . Особливості розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушеннями мовлення.....	11	
РОЗДІЛ 2. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ		
2.1. Методи та прийоми розвитку зв'язного мовлення у дітей з порушенням мовлення.....	1 6	
2.2. Аналіз сучасних підходів до корекції мовленнєвих порушень у дошкільників.....	1 9	
2.3. Ефективні методики та вправи для розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку.....	22	
ВИСНОВКИ.....	2 5	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		26

ДОДАТКИ.....2

9

**ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У
СПИСКУ ДЖЕРЕЛ, ЯКИЙ НАВОДЯТЬ У НАУКОВИХ РОБОТАХ
згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне
посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням
правок (код УКНД 01.140.40)**

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги	
Один автор	Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей: монографія. Київ-Чернівці: Букрек, 2018. 296 с.
Два автора	Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія. К.: Академвидав, 2005. 602с.
Три автора	Колупаєва А. А., Данілавічюте Е. А., Литовченко С. В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. Київ : «А.С.К.», 2012. 197 с.
Чотири автори	Етнопедагогіка: навч. посіб. / Євтух В. Б., Марушкевич А. А., Дем'яненко Н. М., Чепак В. В, К.: Київський університет, 2003. 117 с. Словник синонімів української мови: в 2-х т. / А.А.Бурячок, та ін. К.: Наукова думка, 2001. Т.2. 960 с.
П'ять і більше авторів	Вікова і педагогічна психологія / О.В.Скрипченко та ін. Київ, 2007. 413с.
Колективний автор	Сучасні інновації у сфері педагогіки та психології : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 30 листопада – 1 грудня 2018 р.). Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2018. 560с.

Багатотомне видання	Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти / За загальною редакцією Бойчука Ю.Д. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. 376 с. Бех І.Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Т.2. Чернівці. : Букрек, 2015. 640с.
За редакцією	Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти / За заг.ред. Бойчука Ю.Д. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. 376 с.
Автор і перекладач	Котлер Ф. Основы маркетинга : учеб. пособие / пер. с англ. В. Б. Боброва. Москва, 1996. 698 с. Брігхем Є. В. Основы фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
Частина видання	
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку педагогіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи педагогіки</i> / за ред. М.Й.Маліка. Київ, 2020. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Чередніченко Н.В. Місце та роль граматики в системі навчання рідної мови молодших школярів із порушеннями мовленнєвого розвитку. Інноваційні підходи в освіті та реабілітації дітей із особливими освітніми потребами: <i>збірник тез наукових робіт учасників IV Всеукраїнської науково-практичної конференції</i> (м. Київ, 14-15 травня 2020 року). Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 109-113. Шевченко Ю., Дубяга С. Формування в учнів початкової школи толерантного ставлення до дітей з особливими освітніми потребами. Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка (1 (28)). 2022. С. 69-74.

Статті з продовжуючих та періодичних видань	<p>Слободяник Г. І. Методичні рекомендації щодо використання методу біоенергопластики в логокорекційній роботі. Інформаційно-методичний збірник: спеціалізоване педагогічне видання департаменту освіти і науки Київської обласної державної адміністрації та Комунального навчального закладу Київської обласної ради «Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2019. № 4 (222). 64 с.</p> <p>Швалюк Т.М., Закієва В.Р. Вивчення механізму суфіксального творення іменників і прикметників у дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвиненням мовлення третього рівня. <i>Логопедія</i> : науково-методичний журнал. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. 2018. 13. С. 70-76.</p> <p>Pennington BF, Bishop DVM. Relations among speech, language, and reading disorders. <i>Annual Review of Psychology</i>. 2009, №60, P.283-306.</p>
Електронні ресурси	
Книги	Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підруч. для студ. пед. факульт. К.: Генеза, 2002. 368 с.
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2017).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проект / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2017).</p>
Періодичні видання	Шевченко Ю.М. Сутність і структура готовності студентів закладів вищої освіти до духовно-морального розвитку молодших школярів. <i>Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету: зб. наук. праць</i> . Мелітополь:

	<p>МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2018. Вип. 2 (21). С. 92–97.</p> <p>Ismail S., Jarrah A., Abdulwahed S. Exploring Pre-Service Teachers' Perceptions of Their Pedagogical Preferences, Teaching Competence and Motivation. <i>International Journal of Instruction</i>. 2019. Vol.12, No.1. Pp. 493–510. URL: https://doi.org/10.29333/iji.2019.12132a</p> <p>Guzmán Antonio, Muñoz-Fernández Pablo, Rodríguez-Gutiérrez, Mercedes Luque-Vílchez. 2019. La Formación Inicial del Profesorado de Educación Secundaria en España: Perfil Y Motivaciones del Futuro Docente (Initial Teacher Training for Secondary Education in Spain: Profile and Motivations of the Future Teaching Staff) // <i>Educación XX1</i>. Т. 22.1, 2019, pp. 71–92. DOI: 10.5944/educXX1.20007</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Картки візуальної підтримки процесу навчання. <i>ДивоГра</i> : веб-сайт. URL: http://www.dyvogra.com/uk/visual-support-cards-for-the-learning-process-are-individual/</p>
Інші документи	
Законодавчі і нормативні документи (інструкції, накази)	<p>Конституція України : станом на 1 верес. 2016 р. / Верховна Рада України. Харків : Право, 2016. 82 с.</p> <p>Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень : Закон України від 5 жовт. 2017 р. № 2164. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 9 листоп.</p> <p>Інструкція про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : затв. наказом М-ва фінансів України від 20 квіт. 2015 р. № 449. <i>Все про бухгалтерський облік</i>. 2015. № 51. С. 21–42.</p> <p>Про затвердження Порядку забезпечення доступу вищих навчальних закладів і наукових установ, що знаходяться у сфері управління Міністерства освіти і науки України, до електронних наукових баз даних : наказ М-ва освіти і науки України від 2</p>

	серп. 2017 р. № 1110. <i>Вища школа</i> . 2017. № 7. С. 106–107
Стандарти	1. ДБН 2.2-40 : 2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. [Чинний від 2019-04-01]. Київ, 2018. 68 с. (Державні будівельні норми України). 2. ДБН 2.2-3 : 2018. Будинки і споруди. Заклади освіти. [Чинний від 2018-09-01]. Київ, 2018. 63 с. (Державні будівельні норми України).
Патенти	1. Спосіб відновлення вимовної функції у дошкільнят з порушеннями фонетико-фонематичної сторони мовлення / Ю. В. Рібцун : пат. 44366 Україна : МПК: А61М 21/00, А61Н 1/00 ; опубл. 25.09.2009. 2. Спосіб локальної корекції тону м'язів периферичного артикуляційного апарату при тяжких порушеннях мовлення / С. М. Семак : пат. 114385 Україна : МПК: А61Н 39/00, А61Н 1/00 ; опубл. 10.03.2017.
Авторські свідоцтва	Свідоцтво про реєстрацію авторського права на науково-методичний твір: Стаття «Використання елементів англійського дитячого фольклору у формуванні соціокультурної компетенції молодших школярів у мультилінгвальному середовищі» (№130051 від 18.09.2024 р.)
Дисертації, автореферати дисертацій	Шевченко Ю.М. Теоретико-методичні засади готовності студентів вищих навчальних закладів до духовно-морального розвитку молодших школярів у крос-культурному просторі: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / Східноукраїнський нац. ун-т ім. В.Даля. Київ, 2020. 555 с. Артемчук І. В. Особливості усного зв'язного мовлення у комунікативно депривованих дітей-сиріт : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.08. Київ, 2005. 22 с.

Деякі бібліографічні позначення в іншомовних джерелах

Мова	Том	Номер	Сторінка
Англійська	Vol.Bd.	№	P.
Німецька	T.	Nr	S.
Французька	Vol.	N n.	P.
Італійська			P.

Наводимо приклади оформлення літературних джерел викладачів кафедри початкової і спеціальної освіти.

Монографія

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана
Хмельницького

Рецензія на курсову роботу

Здобувача вищої

освіти _____

(прізвище, ім'я та по батькові)

Код, найменування спеціальності, який навчається в групі

Курсова робота з _____

(найменування навчальної дисципліни)

Тема _____

Реєстраційний № _____ Дата одержання роботи «_» _____ 20

р. Оцінка _____ Дата повернення роботи «_» _____ 20

р. Рецензія

(вчене звання, прізвище, ім'я та по батькові)

ЗМІСТ РЕЦЕНЗІЇ

(підпис)